

I det andet Afsnit, der omhandler den offentlige Børneskole, komme vi nærmest til Forholdet mellem Kommune og Stat. Der har i Regjeringsforslagene ogsaa været omhandlet Forskættelseskoler udover Mødenhedsalderen. Dette Forslag er man gaaet bort fra, idet det overordentlig let kunde bortlede en Kommunalbestyrelses Opmærksomhed fra selve Hovedsagen: de undervisningspligtige Børns Undervisning. Naar man som almindelig Regel har sigtet paa og opmuntret til Forskættelseskoler udover den begyndende Mødenhedsalder, nemlig 14 Aar, da ønske vi, at denne Lov holder sig saa skarpt som muligt til denne Alder. Med Hensyn til Kommunernes Forhold lige overfor Staten har vor Betragtning været stringent den samme som med Hensyn til Foreldrenes Forhold lige overfor Staten. Vi have sagt: Har Staten Ret til at kræve Børnene underviste, og siger Grundloven, at der skal være en Almueskole i dette Niemed, saa vil Kommunen altsaa kunne tilpligtes til at have et Skolevæsen saaledes indrettet, at de, der ikke kunne eller ikke ville paa anden Maade søge den af Staten fordrede Oplysning, kunne naae det. Her staa vi fra Statens Side lige overfor Kommunen med Krav paa et Skolevæsen, der ialtsald tilfredsstiller det Lavmaal, Staten fordrer; dette maa sættes som forpligtende for Kommunen. Iøvrigt maa man, ligesom man paa anden Maade søger at stille Foreldrene saa frit som muligt med Hensyn til Fyldestgjørelsen af Statens Krav, ogsaa søge, forsaavidt det kan forliges med Traditionen, at stille Kommunalbestyrelsen saa frit som muligt med Hensyn til Fyldestgjørelsen af Statens Krav. Naar man nu ser paa § 11 i 2det Afsnit, da forlanges der som Hovedregel, at en Kommunes Skolevæsen skal være indrettet saaledes, at den paa Landet i Gjennemsnit kan give hvert Barn mindst 17 Timers ugentlig Undervisning og i Kjøbstæderne 22 Timers ugentlig Undervisning i de i Planen, som senere kommer frem, nærmere betegnede Fag. Disse Tal ere i Reglen som Gjennemsnit for Landets Vedkommende nøjagtig de samme, som nu ere bestemte, nemlig saa og saamange Timer og Dage om Vinteren og saa og saamange Timer og Dage om Sommeren. Vi søge imidlertid med det Samme umiddelbart i samme Paragraf at fastslaa, idet Skolebagens Antal er givet, nemlig til den samme normerede Sum som nu, 246, at Kommunalbestyrelsen selv bestemmer de aarlige Ferier indenfor en Grænse af 9 Uger, og at den selv ordner Skolegangen for de forskellige Klasser, fastsætter Maalet for de forskellige Fag og fordele Fag og Timer paa de forskellige Klasser og Dage, som det efter de lokale Forhold anses mest henigtsmæssigt, naar kun den nævnte aarlige Gjennemsnitstid fastholdes. Kommunalbestyrelsen vil ved disse Bestemmelser

faae Myndighed til at omlægge Klasserne i Skolen, de nederste om Sommeren, og saa videre og omvendt for de større Klasser. Alt efter de lokale Forhold og efter de høist forskellige Spring og Uligheder, som for Diebliffet kunne finde Sted ved Bevillinger og ved visse Undtagelser fra Hovedloven. Disse ville kunne fyldestgøres efter denne Paragraf, saafremt Kommunalbestyrelsen tror, at det efter de lokale Forhold og efter Niemedet med Skolen er nødvendigt at opretholde det. Nogle enkelte Bestemmelser, blandt hvilke jeg navnlig skal henvise til §§ 12, 13, og de forskellige Midler, der ere nævnte i § 15, Friheden efter § 16 og saa videre, skal jeg blot nærmere pege paa. Jeg skal ligeledes, hvad § 19, angaar nævne den Ret, Kommunerne ville have til at antage Speciallærere i enkelte Fag, og den Opfordring, som deri indeholdes for de Vedkommende til at lade Lærere i samme Kommune og maaste ogsaa fra Nabo kommunerne skifte noget i deres Stoler. Det har lidt undret mig, at man ikke har søgt at gjennemføre dette, ialtsald hvor Lærerne levede i saa god Forstaaelse med hinanden, at de vare villige til at gjøre det; thi det hændes ikke sjældent, at af to Lærere, som ikke bo langt fra hinanden, er den ene særdeles flink i et Fag og den anden i et andet Fag, og de kunne ved blot et Par Gange om Ugen at skifte med Børnene bringe lidt mere Liv ind i de respektive Stoler og øve lidt mere Indflydelse paa de forskellige Fag. Jeg henviser altsaa kun til disse Bestemmelser der, for at godtgjøre, hvorledes man søger at stille Kommunalbestyrelserne frit og at give dem forskellige Veie at vælge imellem til at naae det af Staten fordrede Maal. Jeg skal i denne Forbindelse paapege, at medens Regjeringsforslaget efter min Formening temmelig umotiveret som Regel forlangte Treklasseinddelingen saagodtsom uden Hensyn til Børnenes Antal, ubetales snarere her en mere bestemt fixeret Ret, end der hidtil har været, til at de maa tage de overflødigste Børn, naar et vist Antal er naaet, ud og sætte dem ind i en Forskole, der er indrettet saaledes og saaledes. Det var før en Pligt, og det kunde under mange Forhold blive en bebyrdende Pligt for Kommunerne. Vi ville i Virkeligheden stille det som en Indrømmelse ved at lempeliggjøre de tidligere Bestemmelser og skarpt fixere de hidtil givne Indrømmelser i denne Retning. Der er en Bestemmelse, som jeg iøvrigt i denne Forbindelse maa omtale nærmere, det er Bestemmelsen i § 14. Der er forlangt en Afvigelse fra det hidtil Bestaaende. Det hidtil Bestaaende er, at en Kommunalbestyrelse maa lade indtil 100 Børn undervise af een Lærer, saaledes altsaa at disse Børn faae hver anden Dags Skolegang eller saa, altsaa mellem 500 og 700 Timer om Aaret, delte i Klasser paa 50.